

ФЕСТИВАЛЬ

Халкъланы бирликлерин кючлеуню, спортну ата-бабаладан келген тюрлюлерин сакълауну эм башха салып

Ыйых кюн Ингушетияда, Назраньда Кавказ халкъланы маданият эм спорт фестиваллары болганды. Анда Шимал Кавказы битеу регионларындан жети жоюден аслам спортчу эришгенди. Маданият программалык кытышханланы да санасат а, бир мингден да кеп адам жыйылганды.

Сахна оюна, тепсеуле

Эришиуленни ачыу биринчи жылдан башлап къуанчы халда бардырылады. Бу жол да алай болганды. Алай ингушлуланы кеслерини жангычылыклары да бар эди – ала фестивалны «Халкъланы бирликлери ташдан кытыды» деген чакъырыуу бла нарт эпосха кере

мында, Ингушетияда, айтылган эди. Бюгюн а, жети жылдан сора, ол тууган жеринде бардырылады. Бу жылланы ичинде ол спортну, маданиятны да бирикдирген ахшы тереге айланганды.

Шимал Кавказ уллу спорт жетишимлери бла белгилиди, озган Олимпиада оюна анга шагъатлык этедиле. Беслан Мудранов, Хасан Халмурзаев, Аниуар Гедуев эм башхала алтын, кюмош майдалла келтиргенди. Бу фестивал халкъла аралы турнирлени чемпионларына жол ачхан иш болуруна ышанама. Мен сизге жарык келлю болуругузу, жангы жетишимлеге жетеригизини тежейме, - дегенди Лев Кузнецов.

Юнус-Бек Евкуров а, бу ахшы ишни башламчысы Ингушетия болганына къуанчганын айта, мында баш мурат эришиуледе алчылык угъай, кытышыу болганын чертгенди. Бир бирибизни ариу, иги жанларыбызны кере, байрамны кыралыбызны битеу регионларына жаргъа керекбиз. Хау, бизде Олимпиаданы, дуняны, Европаны, Россейни чемпионлары бардыла, алай фестивалны мураты чемпионланы табуу угъай, маданиятыбызны кергюзтю эм спортну ата-бабаларыбыз кюрешген тюрлюлерин сакълауду, деп белгилегенди ол.

Алгышлау сёзледен сора Россейни бла Ингушетияны гимнлери эшитилгенди, республиканы айтылык спортчулары уа, бирге жыйылып, фестивалны байрагын кийиргенди эм отун жандырдыла. Спорт байрамны гимни жырлангандан сора уа, эришиуле да башлангандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къуанчылы жыйылыу

Жигерликни, махтаулукъну эмда ёсююню кезиулери

23 сентябрьде Бахсан ГЭС-ни биринчи агрегаты ишлеп башлагъанлы 80 жыл болганды. Аны бла байламлы мында къуанчылы жыйылыу бардырылганды, деп билдиредиле Бахсан районну администрациясыны пресс-службасындан.

Бу кюн станцияны иши бла шагъырейленирге эм «80 лет Бахсанской ГЭС» деген кермючге да къараргъа онг бар эди. Къонакъланы санында КЪМР-ни Правительствоусуну, Парламентини, муниципалитетни администрациясыны эмда «РусГидро» компанияны, энергетика предприятияланы

келечилери эм бёлюмю ветеранлары да болгандыла.

Байрамны чеклеринде Бахсан ГЭС-ни биринчи директору Ахмед Хараевге жораланган эсертеме къанга да ачылганды. Андан сора да, къонакъла сотрудниклери кючлери бла юблей датагъа аталган фонданы ачылууна да шагъат болгандыла. Аны ортасында иши чархы, Бахсан ГЭС-ни 1-чи номерли гидроагрегатында орналып, сынаула ётген Красноярск ГЭС-ни быллай чархларыны юлгюсюду. Аны

къатында кызыл тасманы кесип, «РусГидро» компанияны келечилери назы терекчиле да орнатхандыла.

Станцияны кеси кыйынылары бла ишленгенге, электроэнергетиканы ветеранларына, кеп ариу сёзле да айтылганды. Ала уа, озган заманланы эсге тошоре, бусагъатда станция техника жаны бла жангыртылганын, аны кючю иги да ёсгенин белгилегенди.

«РусГидро» компанияны башчысыны орунбасары Борис Богуш къуанчылы жыйылыуна ача, бу ГЭС Россейни энергетикасы

биринчи атламла эте башлагъан кезиуде къуралганын айтып, станциягъа ишин жангыдан башларгъа юч кере тошгенин, алай ишчилени хайырындан ол аяк юсюне туруп, бюгюнлюк да жумушун тийишлисича бардырганын да белгилегенди.

Жыйылыуда айрымалы ишчилеге КЪМР-ни Правительствоусуну, Парламентини, «РусГидро» компанияны эм Бахсан районну администрациясыны атларындан грамотала берилгенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сюлемен.

КЪУРУЛУШ

Бираздан кёпюрле хайырланыргъа берилликдиле

Бахсан шахарны бла аны тийресинде орналган бир неча элни бирге къошхан къырал жолну кесегинде къурулуш ишле бардырыладыла. Республиканы Улоу эм связ комитетинден билдиргенлери не кере, къурулушчула белги-

ленген борчланы заманында тамамларыкъдыла.

Эки кёпюрюню жангыртуу бла байламлы жумушла август айны ал кюнлеринден бери барадыла, бетондан тынгылы чыгыпна къурулгандыла, тегереклери бегитилгенди.

Энди аланы баш жанлары бла жол ыз салыргъа кирише турадыла. Къурулушчула кёпюрлени жылны ахырына хайырланыргъа берилклерин толу ышаныулыкъ бла айтадыла.

Эл Мюлк

Жерге ие кёзден къараганнга - бай тирлик

Бусагъатда Къабарты-Малкъарда нартюхно тирлигин къыстау жыйган кезиуде. Бюгюнлюкде алтын бетли мирзеу ёсген сабанланы 130 минг гектаргъа жууугу орулганды.

Чегем районну жерчиликде ишленгенлери эл мюлкю бир неча жанын айнытадыла. Кюзлюк битимледен тышында, жемишле ёсдоредиле, терек бахчачылыкъгъа да

уллу эс бурадыла. Иги кесек юй къанатлы эм тууар мал жайгандыла.

Бу кюнлюде Инал Алакаев башчылык этген биригиуню адамы, техникасы да битеу нартюх сабандадыла. Аны сабагъындан айрып, ындыргъа жыйышдырадыла. Ортакъгъа алгъан 900 гектар жерде мюлк кюзлюк будай, арпа эм нартюх ёсдюргенди.

Быйыл, мылылык аз бол-

ганына да къарамай, нартюх сабанны хар гектарындан орта эсеп бла 70 центнер мирзеу аладыла. Ол аман кёрюмдюге саналмайды. Жер не заманда да анга ие кёзден къараганын сюеди. Мында урунганла да аны толу ангылайдыла эм кюз артында тирликин жыл сайын бардырылуучу байрамына бийик жетишимле бла тюрберге келлендиле.

Таза алмала бла жалчытыргъа таукелдиле

Зольск районну терек бахчылары кыш алмаланы жыйыу башлагъандыла. Терекле жангы орнатылгъанлыкъгъа, быйыл бай тирлик бергенди. Алмалары кеп болган терек бутакъла сынар чекге жетип тургъанлары эсленеди. Бахчада ишленгенлени айтыуларына кере, хар гектардан отуз тоннагъа жууукъ алма жыр умулдула.

Россейге тыш къыраллы ашарыкъланы келтириуге болжаллы тыйгъыч кийрилгенден сора эл мюлкерибизде

урунганла сатыу-алуу бёлюмю таза ашарыкъла бла жалчытыргъа тынгылы эс буруп башлагъандыла. Аны ючюн жангы терек бахчала орнатадыла, жемиш, кегет ёсдюрюуге уллу эс бурадыла. Зольск районну жамауаты да Россейни базарларын семиргитчизис, дармансыз ёсдюрюлген таза битимле бла жалчытыргъа аланылды.

Бегирекда терек бахчачылыкъ бла кюрешгенле жерге уллу кыйын саладыла. Ала къыраллы жанындан болуш-

лукъ да табадыла. Район администрацияны эл мюлк бёлюмюно таматасы Рамазан Берзёков белгилегенге кере, терек бахчачылары къыралдан тутхучлукъ халда хар гектар жерге 250 минг сом ёнкюч алып онглары барды. Бюгюнлюкде Къабарты-Малкъарны тийресинде терек бахчачылыкъгъа 8 минг гектар жер бёлюнюпду, 2020 жылгъа уа эм азындан энтта да 2 минг гектар къошулулукъду.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Хар сабийге - уллу кыайгырыу эмда сыймеклик бла
2 бет

Тыш къыраллы туристлени сейирлерин кёзгъарча
2 бет

Таулу артистле, режиссёрла киноискусствону айныуна тийишли юлюш къошхандыла
3 бет

Минги тауну алгыннгы даражасы кыайта турады
4 бет

Район конкурсда айрымалы полициячылары атлары айтылганды
4 бет

Халкъланы бирликлерин кючлеуню, спортну ата-бабалардан келген тюрлюлерин сакълауну эм башха салып

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди. Призёрланы санында кълалганбыз

Кѣп заманны сууукъ, мутхуз болуп, киршилеп тургъанлыкъга, ол кюн жылы, жарыкъ да эди. Алай эришулени юсюнден хапарлардан алгъа, оюнланы тарыхындан талай шартны эсгертюню дурус кѣреме.

тийишлиди. Сѣз ючюн, былтыр таякълада чабыуда кѣпле, тюз да стартдан бир ненча атлам этгенлей, жыгъылып къала эдиле. Бу жол а финишге абынмай жетгенлени саны, айхай да, кѣборек эди. Алай бу жол быллай чабыуда спортчуларыбыз бизни къуандыралмагъандыла.

Спортну башха тюрлюлеринде да биринчи жерлени аламгабыз. Канатда ѳрлеуде экинчи жерлеге

Канатны тартыуда, эстафетада да ючюнчю жерден ѳрге чыгъалмагъанбыз. Бу эсепле бла битеукоманда зачѣтда спортчуларыбыз ючюнчюле болгъандыла. Экинчи жерни Дагъыстан, биринчини уа Ингушетия алгъандыла. Хорлагъанлагъа жюз миллион сом да берилгенди.

Миллет арбазлада – ушаш затла эмда энчиликле

Стадиондан узакъ болмагъан майданда уа миллет арбазла къуаралган эдиле. Аланы хар биринден да жыр макъамла эшитиле, адамланы кеслерине тарта эдиле. Къонакълагъа, Кавказ миллетлени тѳрлерине кѳре, къайда да жарыкъ тюбегендиле, аш-азыкълары бла сыйлагъандыла. Сыйгенле уа, ортагъа чыгып, ингирге дери тепсегендиле.

Арбазланы барысында да миллет кийимлени кѳрмючлери, халкъ чыгъармачылыкъ, аланы хар бирини иелери ал молкде не ѳсдюрюп кечингенлери кѳргюзюлюне эди. Баям, окуучуларыбызны Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни арбазлары бла терен шагъырей этер кереклиси болмаз: эртегили ат иерле, бичакъла, къолдан усталаны ишлери, къазакъланы юйюкълери, ашарыкъла бар эдиле. Алай башхалада уа кѣпле билмеген сейир затла табылгъандыла.

Алай бла, ингуш арбазда музей экспонатлагъа эс бурурча эди. Культура араны

болгъандыла. Къонакъбайла келген адамлагъа ыразылыкъларын, аланы суююп сакълагъанларын эм къонакъланы сыйына къой сойгъанларын кѳргюзте эдиле.

Чеченлиледе къамала, бичакъла, садакъла, окъла артыкъда кѣп эдиле, ала да халкъны жигитлигин кѳргюзтген шартладандыла. Орус балалайка ушагъан музыка инструмент да энчи жерни алгъанды. Аланы арбазлары да къалагъа ушагъанча эди.

Дагъыстанда уа той бла байламлы энчиликлени да кѳргенбиз. Мында, къызы эрге бергенде, бернесине абидез алыргъа экишер гитче эмда суу ташыргъа уллу къумгъанланы бермей жарамагъанды. Аны ючюн алада латуындан бла багъырдан (медь) къумгъанланы кѣп ариу жасалган тюр-

зында уа самоварланы уллу кѳрмючю къуаралгъанды. Къарай кетгенде, анда юй иесини (домовойну) сыфаты кѳзге илине эди. Анда жашагъанла аны огъурлу, аманлыкъдан сакълагъан жаннга санагъандыла. «Ол юйде тура эсе, андан берекет кетерик туюлдо. Бусагъатда да адамла анга ийнанганлай турадыла», - деп билдиргенди крайны халкъ чыгъармачылыкъ

дыла. Была бла адамла эки жюз жылны ичинде хайырлангандыла, ала алай бирге тынгылы затладыла. Этни уа осетиниле топpleri тюз, жютю болмагъан къазанлада биширгендиле.

Алай бла быйылгъы фестивалда, къарачуны кѳлюне жетерик, аны сейирни кюзгъарыкъ кѣп жангычылыкъла болгъандыла. Алагъа тышоне,

юйюню таматасыны орунбасары Лариса Бобрышева. Север Осетия-Аланияны арбазында уа - осетин сыраны (пивога ушаш, кеф эдирмеген суусап) къайнатхан уллу къазанлары. Бек аздан бери бир он челек сыйынргъа боллукъду. Ала онсегизинчи ѳмюрден къалгъандыла, топpleri да жютюдо. Кеслери да доммакъдан ишленгендиле, устала, чѳгючле бла уруп, аны жукъа этип, бир бирлерине жабышдыргъан-

биз проектни магъанасыны къыйматлыгын аныгъалайбыз. Экинчи жылда спорт эм маданият байрам къайда боллукъту аны къурау комитети жууукъ заманда билдирликди.

КУЛЬЧАЛАНЫ
Зульфиа,
«Заман» газетни энчи корреспонденти.
Суратланы Артур ЕЛКАНОВ алгъанды.
Нальчик-Назрань-Нальчик.

Республикабызны командасы анда бир бири ызындан эки кѳре хорлагъанды, алыкъа бизни бу жетишмибизни бир башха регион да къайтаралмагъанды. Аны хайырындан ахча саугъа да берилгенди. Анга парклада, кѣп къатлы юйлене арбазларында эшик тренажѳрла салыннгандыла, элдеде спорт комплексе ишленгендиле. Жарсыугъа, андан бери командабыз алчы болалмайды, алай призёрланы санына уа кирмей къалмайды.

Алай бла, Рашид Аушевни атын жюрютген стадионда спортчула армреслингде, бел бауладан тутуп тутуууда, аркъанга ѳрлеуде, таякълагъа минип чабыуда, ауурлукъну кѳтюрюуде, жютюно ташыуда, секириу двоеборьяда, кюч троеборьяда, женгил атлетикада эмда аркъанны тартыуда, сора «Школа-лицейде» гитче-футболдан бла садакъдан атдырыудан сынашхандыла. Жылдан-жылгъа аланы усталыкълары ѳсе баргъанын чертирге

Тимур Куготов бла Адам Шамурзаев чыкъгъандыла. Мария Кучина бла Михаил Акименко секириу двоеборьяда экинчиле болгъандыла. Ючюнчю жерлени Ахмат Узев (армспорт), Эльдар Гоноков (бел бауладан тутуп тутушу), Башийланы Рамазан (ауурлукъну кѳтюрюу), Нина Цибулькина (садакъ аты) алгъандыла.

ишчиси айтханнга кѳре, алагъа жюз жылдан аслам болады, бир-бирлерине уа - минген да аслам. Аланы кѳбюсю жангыздыла, алай жер тюбюнде иги сакълангандыла. Сыйлы къонакълагъа да аш къанганы энчи жарашдыргъандыла. Таматаны аллына къой баш салыннганды. Столда уа къой эт, сохтала

люлери бар эдиле. Бусагъатда да адамла усталга кълган къумгъанланы жангыртыргъа дайым келедиле деп хапарлагъанды темир уста Омар Шейхов. Жашла уа кюмошден этилген, накъышла бла жасалган узун къамаланы къатларында жыйылгъандыла. Ставрополь крайны арба-

27 СЕНТЯБРЬ – ЮЙРЕТИУЧЮНЮ КЮНЮ

Хар сабийге - уллу къайгъырыу эмда суюмеклик бла

Нальчик шахарны 34-чю прогимназиясыны юйретючюсю Токуйланы Анна бу окъуу учрежденида аслам жылны ишлейди. Ата-анала аны усталыгъына бийик багъа бередице, кѣпле: «Онг бар эсе, тилейбиз, Анна Хусевнаны группасына алыгъыз сабийими», - дейдиле.

Къудуретден берилген фахмусун юйретючю тишируу дайым ѳсдюргенлей турады. Хар дерсине методика жаны бла тынгылы хазырланады, сабийлени сейирлерин кюзгъару ючюн, сѳз бла айтханына суратла табады.

Анна Хусевна кѣп жылланы ишлегенликге, битеу къолундан ѳтген балачыкъланы эсинде туттады. Аланы бир къаууму энди кеслерини сабийлерин ышанадыла анга. Республикадан жаш специалистле уа устаны сынамы бла шагъырейленирге келедиле, аны методика юлгюсюнде ишлерге излейдиле.

Сабийлени суюмекен адам ала бла ишлялыкълар туюлдо. Хар окъуучуну

айныу жолу энчиди, бир жыр башхагъа ушамайды. Арып, эригип, осал окъуыгъан баланы атып къояр-

гъа жарамайды. Жашауда болгъанча, бир-бирде артыкъ жетишимле кѳргюзтмеген къызчыкъладан

бла жашчыкъладан да бек кючлю специалистле чыгъадыла. Мен иги-аман окъуйду деп аланы бир за-

бийле, чал башлы болгъанлыкълар, къонакъгъа келип тургъанлары да тиширууну халал журеклиликге, огурулулукъна шагъатды.

Юйретючю болуп ишлер ючюн, адам кесин аямазгъа керекди. Бир-бирде сау кюнню сѳлешип тургъаны ючюн Анна Хусевнаны ингирде тауушу чыкъмай къалады. Болсада экинчи кюн ол бигъгы хар ата-анагъа, гитчечикге ышара-ышара тубейди.

Ачыкъ айтханда, шѳндюню дуняда ата-аналаны къыйынларындан эсе сабийледе юйретючюлени къыйынлары асламыракъды, нек дегенде эрттенликден ингирге дери балаланы саулукуллары, айныулары ючюн да садикни ишчилери жууаплыдыла. Аны себепли юйретючюле сыйгъа-намысха кимден да бек тийишлидиле.

манда да айырмагъанма, барысын да бирча ариу кѳреме, -деиди Токуйланы Анна. Ол юйретген са-

БАЙСЫЛАНЫ
Марзият.
СУРАТДА: солдан онгнга ючюнчю Токуйланы Анна.

Башламчылыкъ

Тыш къырраллы туристлени сейирлерин кюзгъарча

Бу кюнледе Шимал Кавказда «Великий шѳлковый путь» деген туризм маршрут ачылгъанды. Аны хайыры бла туристле жети кюнню ичинде бу регионну география, маданият энчиликлери бла шагъырейленирге, тарых магъаналы объектлерине къараргъа, мында жашагъан миллетлени аш-азыкъларыны татуун да кѳюрге боллукъдула.

Проект СКФО-ну субъектлерини башламчылыкъгы бла бардырылып тебирегенди. Анга РФ-ни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министерствосу, «Кавказгъа кѳл» фонд, Ростуризм да себеплик эдиле. Аны айнытыу жаны бла келишимге субъектле быйыл март айда «Интурмаркет» кѳрмючю кезиюнде кюл салгъандыла.

Сагъынылган мини-стерствону башчысыны орунбасары Андрей Резников айтханнга кѳре, жангы маршрут саулаа регионну айнытыуда бек уллу магъананы туттады. «Бу республикалада туризм жаны бла хар жыл сайын бир жангы зат къурайбыз, ол санда регионла аралы маршрутла да. Сѳз ючюн, былтыр «Чайный экспресс» деген темир жол круиз ачылгъанды. Ол алты республиканы орталары бла озады. Быйыл а битеу жети республика да къатышып, автобус турла башлангандыла.

Алай бла, темир жол круиз, автобус маршрут да «Великий шѳлковый путь» деген жолну Кавказда кесегин толусунлай кѳргюзтюрюкдюле. Аны бла биз «хар нени да къошуп» деген системагъа кѳре жарашдырылган хазыр продукт къурагъанбыз, анга Россейден, тыш къырралладан да туристлени сейирлери уллу болур деп ышанабыз», - дегенди министрни орунбасары.

Бизни къырралдан бла Къытайдан туроператорла жангы маршрутха сейирлери болгъанын белгилегендиле эмда аны программасы бла шагъырейленирге сыйгенлин билдиргендиле. «Тыш

къырралладан операторла бла бирге ишлеу Шимал Кавказда бу индустрияны айнытыргъа иги себеплик этерикди», - дегенди Резников. Ол айтханнга кѳре, бююнлюкде Къытайдан туристле асламысында чекде регионлагъа бла шахарлагъа келедиле – Амурск областъха, Приморск крайгъа. Москвада бла Санкт-Петербургда да аслам боладыла. Ара шахаргъа, сѳз ючюн, быйыл жети айны ичинде 160 минг турист келгенди андан. Бурунгу жыл бла тенгледиргенде, ол 30 мингге асламыракъды. «Бу къадар адамны бир кесегин СКФО-гъа чакъырласакъ, ол бек иги боллукъ эди», - деп къошханды ол.

Жангы маршрут Кавказы сейирлик табигъатын, ариу жерлерин, мында жашагъанланы къонакъбайлыкъларын шарт кѳргюзтюрюкдю. Туристлени, айтхангыбызча, миллет тепсеуле, жырла, аш-азыкъла бла шагъырейлендирликдиле.

Бирини автобус бла жолгъа Къытайны РФ-де посольствосуну, ол къырралны Hainan Airlines авиакомпаниясыны келечилери, журналистле чыкъгъандыла. Къонакъла Россейни бек эрттегили шахарында - Дербенте, Каспий тенгизни жагъасында орналган Нарын-къалада, Грозныйде «Чеченни журеги» межгитде боллукъдула, Север Осетия-Аланияда бурунгулу кирилсалагъа, Ингушетияда къалалагъа къарарыкъдыла, канат жол бла Минги таугъа чыгъарыкъдыла, Кавминволлада курорт-шахарланы, Къарачай-Черкесде Бал чучурланы да жокъларыкъдыла.

Автобус тур келир айны биринчисинде бошаллыкъды. Андан сора СКФО-да субъектле бла туроператорла келишимле этерикдиле. Экинчи октябрьде уа «Чайный экспресс» круиз башлангырыкъды. Ол бир ыйыккыны ичинде бардырыллыкъды.

РФ-ни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министрствосуну пресс-службасы.

Социал объектле

Магъаналы жумуш тамамланганды

Кѣп болмай Урван районну Шитхала элинде 48 бала жюрюрча сабий сад ачылгъанды. Объектни къурулушуна федерал, республика эм муниципал бюджетден 2,5 миллион сом берилгенди. Учреждение ишин биринчи октябрьден башларыкъды.

Бююнлюкде элде 1300 адам жашайды. Садаха барыргъа керг а элли гитче бала барды. Ол себепден аны бла байламлы вопрос тамамланганды дегре боллукъду, - дейди районну билим беруу управлениасыны таматасы Мухадин Афаунов.

Элни кесини сабий сады болгъаны ата-аналагъа уллу болушлукъду.

«Къысха заманда бери тамата къауумуну санында Эвелина да жюрюрюкдю. Бююннге дери уа аны къошшу элге жюрютюп тургъанбыз. Сабийни хар кюнден узакъгъа жюрютюп къыйынды. Энди тынчайыргыбызгъа бек къууаннабыз, - дейди къызчыккыны анасы Бѳлла Шюгенова.

Шитхалада социал объектленден школ, Культура юй, амбулатория да ишлейдиле, энди сабий садны ачылгъаны да билим беруу жаны бла уллу магъананы тутарыкъды, - деп билдиреди жер-жерли самоуправление советни таматасы Валерий Кушев.

Бизни корр.

Пенсия фонд

Аналыкъ капиталны - къыйналган юйорлеге

Пенсия фондну республикада бѳлюмюню пресс-службасындан билдиргенлерине кѳре, бююнлюкде Къабарты-Малкъарда сакъат сабийлени ѳсдюрген 567 юйор барды. Алагъа аналыкъ капиталдан бир кѳре 25000 алыргъа эркинлик бериледи. Бу амалны сертификатны 2016 жылны 30 сентябринден кѳч къалмай алгъанла эм аны толусунлай жоюп бошамагъанла хайырланлыкълардыла.

2016 жылны 1 июлундан башлап ахчаны алыуну юсюнден заявленианы фондну сайтына электрон халда иерге да жарайды. Аны быйылны 30 ноябринден кѳч къалмай жаргъа керекди. Сертификатны

алыргъа эркинликлери болгъан аналаны ол сабийлери къачан туугъанына къараллыкълар туюлдо. Пенсия фонд сертификатланы иелерине банк реквизицилени халатсыз жазарларын тилейди. Ахча арта ары ѳтдюрюлюкдю. **Эсгертюу:** фонд электрон халда тамамлагъан жумушла бла сервисле аны сайтында - es.pfrf.ru билдикдиргендиле. Аны бла хайырлангыр ючюн, къыррал усулгаланы порталында - gosuslugi.ru регистрацины ѳтерге керекди. Анда эсепде бар эсегиз, логингизни бла паролгъузуну жазып къояргъа боллукъсуз.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ
Зульфиа.

КИНОНУ ЖЫЛЫ

Таулу артистле, режиссёрла киноискусствону айныуна тийишли юлюш къошкандыла

Хурметли тамата тёлү

Кавказда, Къабарты-Малкъарда алынган суратлау кинолары ичинде «Лавина с гор» деген лента игилден бирине саналады. Аны «Мосфильм» 1958 жылда Алим Кешоковну сценарийине кере салганды. Революцияны аллында, 1914 жылны август айында, Кавказ «кийик дивизия» кыралып, аны атлы аскерчилери австрия ла румын фронтлада уруш этгенди. 1917 жылны жаз башында ол бёлом чачылып, ары кирген Къабарты полкн таматасы Науурбек бий атчысы Аздор бла бирге юйюне къайтып келеди.

ланы Шарифа уа - элли тиширыуладан бирин.

«Под знаком однокорой коровы» (1986 ж.) деген кинода Кючюк улу, Рахайланы Таубий, Юсюпланы Хамит эпизодлада ойнагандыла. Бу режиссёр Хасан Хажкасимовну сабий филь-

Кючюкланы Магомед - «Песни над облаками».

миди. Онекижыллык Азамат солуу айларын элде ётдюреди. Ол кыйла кютеди, кыйчула бла, сора жангыз мойюзлю гылмай ийнек бла шүёхду. Шахарчы жашчыкны бу жашуу болум ич дунясын къалай торлендиргенни айтады чыгарма.

«Хрусталёв, машину!» (1998 ж.) деп Сталинни ахыр кюнлерини юсюнден фильмге алай атагандыла. Хрусталёв НКВД-ны адамыды, ол бачаманы сакълайды. Бу кинода аны ролон таулу киши Мисирланы Алий ойнаганды. Жетмишден артык адамдан Алийни сайлагандыла ары. Америкалы кинокритик Джим Ховерман бу фильмни ол жыллада алынган чыгармаланы арасында бек кючлюге санаганды. Японлула да - алай, Алий, жаннетли болсун, керти да, сыфаты бла бачамагъа бек ушаучу эди, аны чам атына Сталин деп да андан айтычу эдиле алгъадан окуяна.

«По следам карабаира» (1979 ж.) деген сценарийни Рашид Кешоков жазганды. Кинону уа бизни республикада алгандыла. Анда Муратны анасын Махийланы Зоя ойнаганды. Аны къурагъан сыфатына къарасан, белгилли орус актёр, педагог Михаил Щепкин айтхан: «Гитче ролгъа жокъдула, гитче актёрла бардыла ансы», - деген сёзле эсинге келеди.

Жюрекке тюшген, эсде къалгъан сыфатла

Таулу атын артык сый бла эсгеричу «Дорога на край жизни» атлы тарых драма 1995 жылда алыннганды. Ол кино малкъар халкъны тарыхында бек къарангы кючлени - сюрюнюню юсюнденди. Ол жер этегине элтген жол 1944 жылда 8 мартта тау элдеде башланып, Орта Азиягъа, Къазахстанга дери барады. Анда россей устала бла бирге бизни театры актёрлары да ойнагандыла: Къабарты-Малкъарны халкъ артисти, Россейни сыйлы артисти Барзбийланы Исмайыл, Къабарты-Малкъарны халкъ артистлери Къулийланы Борис, Байзуллаланы Роза, Россейни сыйлы артистлери Бабыналаны Зариф, Ахматланы Зейтун, Юсюпланы Хамит, Къабарты-Малкъарны сыйлы артистлери Къудайланы Маржан, Шахмырзаланы Алексей, Къулийланы Элизат, Бакуланы Париса эм Бечелланы Зарема. Массовкалада да - башхала.

Артистлерибиз бары да кеслери сынаган чекис къыйынлыкны экранда башхаладан энци, жашау кертилик бла, болгъаныча кёрюзтюрге кюрешгенди. Кинону жаратхала, жаратмагъанла да болурла, алай Зариф ойнагъан Кючменланы Алимни (Къайсыны прототипи) жарсыуларына, ачыууна, сюрюнюн салган жюрек жарасына кюймезлиг а жокъду. Къулийланы Борис кёрюзтген Даниял а!

Кертисин айтханда, ала, бу бизни юсюбюзден айтырга кюрешген, алай сценарий бизни юсюбюзден болмагъан кинону башха жолгъа буруп, анга жан

Быйыл Россейде фильмле кёрюзтюлюп башлагъанлы 120 жыл толганды. Бу жыл кеси да Кинону жылына саналгъаны себепли, баям, малкъар артистлени, режиссёрланы бу искусствогъа салгъан къыйынларыны юсюнден айтырга тийишлиди.

салгандыла. Алайда Даниялны тели болуп къалгъаны - ол экспромт эди. Алай къалай кючлю, эсде къаллык суратды ол!

Къабартылы артист Барзбий Мулаев къарт Исмайылны инбашындан басхан ауурлукъну къалай тауча кёрюзтгенди! Барзбийланы Исмайыл ойнагъан профессор Алийханы сыфаты уа - ол чынтты таулу интеллигентни суратыды. Кинни да эсинде тюреллип къаллык юлголе кёпдюле фильмде.

Аны художниги Бакулуны Владимирди, режиссёр, сценаристи да - Рубен Мурадян. Киногъа ыразы болгъанла, болмагъанла да болурла, алай анда халкъ бушууну эсде сакълар ючюн не фахмуларын да хайырланып ойнарга керек болгъанын а бары да билгенди.

Башамагъан урушланы юслеринден

«Азиат» (1991 ж.) деген совет кинода Барзбийланы Исмайыл - Исмайылбийни, Юсюпланы Хамит - Инж-Герейни, Бечелланы Зарема - Залинаны, Къулийланы Элизат тойда къонакъ тиширыууну сыфатларын баямлагъандыла. Фильмни сюжет ызы былайды. Азиат афган къазауатны сынагъан жашны чам атыды. Ол, къайтып келип, уруш сауутла сатхан аманлыкчыла аны юйюрюн жокъ этгенлерин кереди. Алай бла аны бир кеске тохтагъан сермеши андан ары барады.

«Они шли на Восток» (1964 ж.) деген Совет Союз бла Италия бирге салгъан кинода Барзбийланы Исмайыл ойнайды. Фильм,

Сол жанында Юсюпланы Хамит - «Азиат».

Экинчи дуня урушну кезиунде Италияны дивизиялары Москва таба тебирегенде, жау солдатла бла офицерле кёрген къыйынлыклары юслеринденди. Барзбий улу мында совет генералны сыфатындады. Чырайлыгы, фахмусу бла ол кесини жигитини суратын толуракъ да, жюторек да этеди.

Байзуллаланы Роза юч улуу бла бир ненча къысха метражлы кинолентада ойнаганды. «Дорога на край жизни» деген фильмни юсюнден сагъынганма. «Война» деген а 2002 жылда алыннганды. Режиссёр - Алексей Балабанов, сценарий да аныкъыды, киноунда чечен урушун бир бетин кёрюзтеди. Мында чеченлиле, орусула, инглизлиле, башха миллетли адамла да бардыла. Боевиклени таматарлары Аслан Гуаев контракт бла келгенлени ёлтюрюп, армиядан буйрукъ бла жиберилгенлени уа башларына бош этеди.

Инглизли жашны сыйген къызын тыйып, аны сатып алырга

ахча келтирмеги жибереди. Ол бир зат да келтирмейди, алай шүёхла табады. Ала болушадыла жесирни тутмакъдан чыгарырга. Байзуллаланы Роза мында чеченли тиширыууну ролон ойнайды. Киногъа дагъыда таулу жашла Мечукланы Аслан, Нёгерланы Керим, Тохаланы Зулкарний, Чабдарланы Хызыр, Къудайланы Хасан къатышадыла.

Жашлыкъ бла сыймеклик

Бабыналаны Зариф 2015 жылда Дагъыстанда алынган «Убегать, догнать, влюбиться!» деген россей мелодрама комедияда жол жанында ашханада ишлеген адамны ролон ойнайды. Бу кинода артистле Владимир Зельдин, Владимир Этуш, Любовь Аксенова, «Махачкалинские бродяги» КВН команданы келчилери Юсуп Омаров, Халил Мусаев, башхала да фильмни башындан аягына кавказ энчилик бла къурагандыла. Ол халлы сёлешгенлери, кавказ халкъланы къонакъбайлыклары, башха адет-тёрелери да чыгармагъа сейир зауукъны алдырып кюч береди. Зариф мында ролу, улуу тойюк эсе да, эсде къалырчады.

Малкъар артист, фахмулу жашларыбыздан бири Атымъзаланы Расул да бир ненча фильмде ойнаганды: «Стрелец неприкаянный» (1993 ж.) - фантастикалы фильм. Парижде эмиграцияда кесин ючюден кечиндирип айланган жашха ёле турган аппасы - белгилли физик заманлада айланырча

Сол жанында Къулийланы Элдар иш юсюнде.

онг тапханын айтады, хар не да андан башланады. «Черный принц» (1973 ж.) эм «Раз-два-горе не беда» (1988 ж.) деген кинолентада да сынаганды Расул кесин.

«Расстанемся, пока хорошо» (1991 ж.) атлы кино Фазиль Искандерни «Дудка старого Хасана» деген хапарына кере алыннганды. Анда абирек болгъан элли жаш аны букъдурган адамлага айтады алай - сатычылык, аман иш болгъунчу айырылайык деп. Чыгарма къараучуга кесини бетин, этген ишлерин сюзер онг бередиди. Анда да ойнайды Къулийланы Алим. Аны бла бирге таулу артистле Бачиланы Александр бла Мызыланы Таубий да. Александр дагъыда «Белый песок» деген фильмге къатышханды.

Сол жанында Къулийланы Алим - «За всё заплачено».

«Замурованные в стекле» (1978 ж.) - сейир киноду. Кеси да шаркъ жомакълагъа кере алыннганды. Эки сабий - эгеч бла къарындаш - хыйныны хатасы жетген адамлага болушлукъгъа барадыла. Алай бла обурла бла къазуатха киреди. Мында да ойнаганды Къулийланы Алим.

да къажуа сюеледи. Анда Къудайланы Маржан - Назифатны, Къулийланы Борис - Даниялны, Мызыланы Таубий а эпизодда ойнайдыла.

Къайсыны бирси жашы Алим кинону, театры да актёрду, режиссёрду. Бусагъатда Америкада жашайды, Голливудну киноиндустриясында ишлейди. Ол жыйырмагъа жуукъ фильмде башхалагъа ушамагъан сыфатла къураганды.

Алим «Медный ангел» (1984 ж.) Латин Америкагъа келген совет геологлары экспедициялары юсюнден кинолентада - Кодрерону ойнаганды. Францияда алынган «Ягуарда» - бандитле, индеецле, карта оюнла, башха сейир затладан толу комедияда кадетни сыфатын кёрюзтеди. «За всё заплачено» (1988 ж. Афганистандан сау къайтхан жети шүёхну ата журтларында да башаламагъан урушларыны юсюнден) совет фильмде - уручуну, «История одной бильярдной команды» (1988 ж. Адамлыкны сакълаууну юсюнден насийхатлык) деген къыралыбызда алынган кинода - мыйыкъланы сыфатларын къурайды. Ол бир бирге ушамагъан ролла артисти усталыгын ёсдюрюу тапклары болгъанына уа не сёз!

Америкада алынган «Загадочная история Бенджамина Баттона» (2008 ж.) къарт болуп туууп, арха сабийликке къайта барган адамны юсюнден кинолентада Къулий улу Казакны, Америкада, Германияда, Индияда да сьемкалары бардырыл-

Умутландыргъан фахмула

Султан Хажирокоу «По небу босиком» (2015 ж.) деген фильмде уа Байзуллаланы Роза Капелла атлы къызыккыны ынасыды. Жангоразланы-Мамайланы Фатима уа - анасыны ролондады. Анда Мурат Кабардоковну музыкасы хайырланылды, башха авторланы жырлары да. Жыр кёпду, алай болмай амалы да жокъду, чыгарма жашлыккы, сыймеклики юсюнден болса.

Фатима - тыш къыралда окуп келген Капелланы анасы, бу ролну ана жумушаклык, келин саклык бла да ойнайды. Роза уа кавказ миллетледе болуучу ыннаны юлгосюду. Ол, тиширыу болса да, табыгъат

Къулийланы Борис - «Раненые камни».

Мамайланы Фатима бла Байзуллаланы Роза - «По небу босиком».

акъылы бла жашагъан жыллары берген сынауу бирлешип, юйде оную этеди.

Къайгырмазланы Даниель, актёр, режиссёр, телеведущий, бизни умут этдирген, фахмулу адамларыбыздан бириди. Ол, алай жаш болуп турганлай да, сюрюнюню юсюнден «Устоявшиеся» деген, сценарийин Темуккуланы Борисни материалларына кере Ксаналаны Фатима жазгъан фильмни салып, бери келтирип кёрюзтгенди. Анда Бачиланы Александрны, Гергокъланы Халиматны, Атымъзаланы Расулну, «Эльбрусид» фонду келчилерини оюнлары айырып айтырга болуукъду. Хар адамны, хар юйюрюн кеслерини сюрюню тарыхлары барды. Бу кино уа ол азапны бир бетин кёрюзте эсе да, бизни къыйынлыгыбызны юсюнденди.

Даниель «Глухарь-2» (2009 ж.) кинода - Пончики, «Лабиринт-де» (2009 ж.) - эпизод ролуну, «Пасечникде» (2013 ж.) - Толяны, «Не пара» (2015 ж.) деген фильмде Жуткинни сыфатларын къураганды. Анга баш ролла жетмегенликте, артист эпизодлада аламан келишген характерли артистледен болгъанын кёрюзтгенди.

Къууанч, жарсыу да сыната

«Къууанч» кинокомпанияны юсюнден айтханда уа, эгечле Занибекланы Зукура бла Къулчаланы (Занибекланы) Зарема юч миллет кино салгандыла. Малкъар халкъ жомакъгъа кере - «Къоркъакъ Галакчыккыны», ызы бла «Улутха» деген къысха фильмни. Ючюнчю уа, сценарийин Зукура кеси атасыны, конуш-тирени, ахлу-жууккуну хапарларына кере жазып, орусчылык, аман иш болгъунчу айырылайык деп. Чыгарма къараучуга кесини бетин, этген ишлерин сюзер онг бередиди. Анда да ойнайды Къулийланы Алим. Аны бла бирге таулу артистле Бачиланы Александр бла Мызыланы Таубий да. Александр дагъыда «Белый песок» деген фильмге къатышханды.

Бу ючюнчю телефильм Волгоградда «Емюрлюк от» деген кинофестивальда биринчи жерге

Чеченланы Элдар.

беркута-3», «Антиквар», «Карлсон», «Бабушка», «Автошоу» сериалда, «Право на Правду», «Инспектор Купер», «Метро», «Хмурое небо», «Паутина -6» кинолада - эпизодлада. Фахму не бериледи, не узакъ къадачы, дейдиле. Баям, Элдар биринчиденди.

Бусагъатдагы кинону юсюнден сёз баргъанда, Малкъар театры жаш актёр Гелхланы Муратны атын да айтырга тийишлиди. Александр Сокуровну студентлери киноларына аны сыйоп чакъырадыла. Сёз ючюн, ол Александр Золотухинни «Песни, что пели до меня», Марьяна Калмыкованы «Она ждёт» деген фильмлеринде ойнаганды.

Киноискусство байды, кенгиди. Анда кеслерини ызыларын кыйгъан таулу жашла бла къызыла, фахмулары жетишип, культурабызгъа, тарыхыбызгъа къуллукъ эте, дунягъа миллетибизни юсюнден айтадыла. Алай бла келлик кюнюбюзге къуллукъ этеди.

Чеченланы Элдар, киноискусствогъа къалай эсе да киши да билмей турганлай берилип, къараучуланы къысха заманы ичине сейир этдиргенди, алагъа кесин сыйдюргенди. Ол ойнаган фильмле бири бирине ушамагъан суратлау чыгармададыла, анга кере - рольлары да. «Твой мир» (2012 ж.) - метрдотель; Склифосовский (1 сезон) - (2012 ж.) - терки

Къайгырмазланы Даниель.

болушлукъ тапдыргъан службаны врачы; «Бригада. Наследник» (2012 ж.) - Александр Беловну; «Кухня» (2012-2013 ж.ж.) ючюнчю сезонда - сауут жууучу; «Кухня в Париже» (2014 ж.) - ресторанны ишчиси; «Отмена без ограничений» (2014 ж.), «Побег-2», «Участковый», «Сказка о солдате», «Охота на

Чеченланы Элдар.

Бусагъатдагы кинону юсюнден сёз баргъанда, Малкъар театры жаш актёр Гелхланы Муратны атын да айтырга тийишлиди. Александр Сокуровну студентлери киноларына аны сыйоп чакъырадыла. Сёз ючюн, ол Александр Золотухинни «Песни, что пели до меня», Марьяна Калмыкованы «Она ждёт» деген фильмлеринде ойнаганды.

Киноискусство байды, кенгиди. Анда кеслерини ызыларын кыйгъан таулу жашла бла къызыла, фахмулары жетишип, культурабызгъа, тарыхыбызгъа къуллукъ эте, дунягъа миллетибизни юсюнден айтадыла. Алай бла келлик кюнюбюзге къуллукъ этеди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Эски сурат

Кенделенни омурлу акъсакъллары

Ким биледи, не сылтау бла жыйылган болурла бир арбазда Кенделенни омурлу, асыл адамлары, ныгышла байлыгы - акъсакъллылары, гулоч такъларына да таяна. Баям, ала, тередеча, озгъан жыллары, дуняларын алышхан эллилерин да ахшы сёз бла эсгере болур эдиле. Жаш заманларын эслерине тюшюрюп, жангы телюню да къайгысын этгендиле ол акъылманла. Сора бир бирлерин кегренлеринден, ушакъларындан уллу зауукълук алып, юйлерине алай жыйышхандыла. Суратдагы омурлу адамла быладыла (солдан оннга): Жолайланы М., Хаммаланы (Баразбийланы) Ш., Ахметланы М., Жабелланы М., Но-стуланы Х., Чочайланы Х., Хайырланы И. Энди ала барысы да ауушхандыла. Аллах гоняларын къурутсун, жаннет ахлуланы санында болсунла барысы да. Сурат а 1968 жылда Кенделенде алынганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Эсепле чыгъарыу

Район конкурса айырмалы полициячыланы атлары айтылганды

КъМР-де МВД-да Жамауат советни жыйылыуунда министр оюнбасары полковник Залиханлы Къаншубий «Халкъ участковый» битеуросей конкурсу район бёлюмюнде хорлагъанланы алгъышлагъанды. Ол коллегаларына мындан ары да жетишимле тежегенди эмда тюзюк бла эришип, айырмалы сайланырыкъларына ийнанганын айтханды. Республиканы эришуледе хорлагъаны уа Къабарты-Малкъарны атын финалда иги бла айтдыргъа чакыргъанды. Полициячыгъа, бютюнда участковыйге, адамланы жанындан хурмет этиу, жамауат ышануулукъга тийишли болуу магъаналыды. Айырыла кергюзтгенге кере уа, хар биригиз да финалгъа чыгъаргъа тийишлисиз. Алгъышлауа Жамауат советни келечилери да къошулгандыла. Къабарты-Малкъарны шахарларында бла районларында айырмалы участковыйлини барысын да бирге кегренбизге бек къууанганбыз. Сизге кыйын эм жууаплы ишигизде

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырганды.

САУЛУКЪ

Кеч ушхуур къан басымны кетюреди

Ингирде ашагъаныгыз бла жукъларгъа жатханыгызны араларында, саныгыз-чархыгыз тынчайырча, иги кесек заман озаргъа керекди, эки сагъатдан аз угъа. Алимле чыгъаргъан эсепге кере, кеч ушхуур гипертониклеге туздан, холестеринден да бай аш-азыкъдан эсе бегирек заранлыды. Тюркю Докуз Эйюль университетинден (Измир) кардиолог гипертониядан кыйналгъан жетмишден артык адамны тинтгендиле. Ол кезиуде врачла аланы конлерини нисамларына эм хант къангагъа олтургъанлары заман жорукъларына къарагандыла. Кеслери ыразылыкълары бла тинтиулеге къатышхандыла не къадар кеч ашасала, аланы къан басымлары кече ол къадар бийик болганды. Жукъларгъан заманларында аланы къан басымлары эки кереге акъырыныракъ селейгенди, эртте ауузылып тынчайгъанладан эсе. Кече къан басым 10 процентге энишгерек тюше, ол тапха саналады. Алай ашап эки сагъат озмай жатханды къан басымлары кереклисича болмаганды. Жукълардан жети сагъат алгъаракъ бир зат къапханлары уа бу керюмдюлер эки кереге окъуна азыракъды - 14,2 процент. Кеч ушхуур, деп ангылатадыла тюрк алимле, санда-чархда стрессни гормонун - адреналини - чыгъарырга себеплик этеди эм биология ритмлене бузады. «Комсомольская правда» газет.

АНЫ БЛА БИРГЕ УА Бизге энтта да онжети жыл саугаларыкъ жемиш ачыкъланганды

Ол а биз барыбыз да билген алмады! Британлы алимле ачыкълагандыла: жашыл эм къызыл алмаланы ашап туруу жашаубузну онжети жылгъа артыкъ этерге болушады. Ол а алай бу жемишледе клетчатканы кеплюню эм жюрек-тамыр системагъа себеплик этген энци затлары болганыны себепинденди. Эпикатехин къан жюрюген тамырланы бошуракъ этеди, клетчатканы асламлыгы уа артериялы басымны эм холестерини елчегин азайтады.

ДАТА

Минги тауну алгъыннгы даражасы къайта турады

Минги тауну тийресинде туризм 85 жыл мындан алгъа айнып башлаганды. Мында солургъа сыйгенле бек биринчи Тегенекли элге келгендиле. Ол 1931 жылда болганды. Алагъа тауула бек иги тюбегендиле, ариу кергендиле. Бир кесек эс

жаланы жоллары. Профсоюз путёвкала бла келгенле асыры кепден, битеу къонакъ юйле толуп къала эдиле. Кеслери алларына жетгенле жер тапмай кыйналгандыла. Туристле, бир кесек хазырлап, инструкторла бла бирге жолоучулукъгъа чыкъгъан-

жыйгъанлай, хаугъа юйренгенлей, туристлени бир къаууму Азаугъа ёрлерге кете эди, башхалары уа Бечо эм Тонгуз-Орун ауушла бла Къара тенгиз таба жолгъа атлана эдиле. Озгъан ёмюрге эллини жылланы ахырында солургъа келгенлени саны бек кеп болгъан эди. СССР-ни Правительствосуну онуюу бла Минги тауну тийресинде солууну, туризмни эм альпинизмни базасы къралады. Ызы бла Бахсан ауузуна баргъан жолгъа асфальт салынады, къонакъ юйле ишленип башлайдыла. Элбрус районда туризм эм экскурсияла жаны бла совет да къралады. Ол, турфирмала бла келишимле эте, базаны да рекламасын бийик даражада бардырганды. Совет жыллада Минги тауну тийресинде он турист маршрут болганды, аладан жарымы - тау лыдыла. Чегет бла Азаугъа каренгенлей, туристлени бир къаууму Азаугъа ёрлерге кете эди, башхалары уа Бечо эм Тонгуз-Орун ауушла бла Къара тенгиз таба жолгъа атлана эдиле. СССР оюлгъандан сора бизге солургъа келгенлени саны да азайгъан эди. Бир-бирле тыш къраллада курортлагъа жюрюп башлайдыла, башхала уа, ишисилкни къапханна тюшюп, солуу кыйгылы болмай къаладыла. Ол заманда бир-бир турист объектле жабылгъан эдиле, аланы санында «Азау» къонакъ юй да. Артада башхатюрлю чырмаула да чыгъадыла. Террорчулукъну хатасындан туристлеге жол бир талай заманнга, КТО-ну кезиуюне, тыйылгъаны кеплени элгендирген эди. Болсада Минги тауну тийреси бюгюнлюкде да атын иги бла айтдырады. Тау лыжаланы сыйгенле биягъы бери келип

башлагандыла. Жазда солугъанла бек кеплюле, экскурсия автобула эм энци иели автотранспорт машиналагъа бёлюннген жерлени толтуруп къоядыла. Минги тау бийиклени сыйгенлени жюреклерин бийлейди, бери бир келген экинчи кыйтмай къалмайды. Бу болумну керюп, предпринимательле да омакъ къонакъ юйле ишлеп башлагандыла. Гара сууланы таласын да энди танырыкъ туюлюсе: алайда жангы кафеде, машиналагъа бёлюннген жерле ачылгандыла. Ашханалада кавказ кухня бла толу шагъырей болургъа онгла бардыла. Арт жыллада алгъын болмагъан солуу онгла да къралгандыла, ол санда пароландыла, атлада, тау велосипедледе учу эм башх сейирлик затла. Келледе чабакъ тутаргъа да болады. Минги тауну тийресинде озгъан жыл юч жюз минг адам солургъанды. Таугъа уа жалаанда юч жай айны ичинде бир минг бла эки жюз адам чыкъганды. Алай бла курорт алгъынны сыйын кыйтара тургъанын биз шагъатбыз.

ТЕМИРОВ Анатолий. Суратла авторнудула.

Ракетомодель спорт

Ахшыладан юлгю ала

Россейни ДОСААФ-ыны КъМР-де бёлюму бла республиканы авиамодел спортуну федерациясы Чегем шахарда ракетомодель спортдан Къабарты-Малкъарны биринчилигин бардыргандыла. Ахыр жыллада биринчи кере эришуле «Воздушный бой» деген классификацияда этгендиле. Анга республиканы районларындан бла шахарларындан сегиз команда къатышханды. Аланы санында Элбрус райондан Сабий эм жаш телю чыгъармачылыкъ аранны «Метеор» клубуну келечилери да болгандыла. Юниорланы арасында пилот Геккиланы Алим бла механик Хутуйланы Алан ючюнчю жерге чыкъгандыла. Бу жашладан сора да алай жерге Търнаууз шахарны командасы тийишли болганды. Аны санында Тебердиланы Аскербий да барды. Аланы бу эришулеге устаз Гуданаланы Юруслан хазырлаганды. Эришулен ахырында биринчи жерге уа Нарткъаланы командасы чыкъганды. Чегемлиле уа экинчиле болгандыла. Мен Търнауузу 3-чю номерли школунда тертюнчю классда окуйма. Ракетомодель кружокга жюрюгенли эки жыл бла жарым болады. Бюгюнлюкде талай затха юйренгенме: жонаргъа, аберилени бирге жабышдыргъа, ракетаны формасын къраргъа эмда команда бла бирге ишлерге. Республиканы биринчилигине былтыр да къатышхан эдим. Анда спорт модельлени эки тюрлюсонде хорлагъанма. Школун бошагъынчы бу жаны бла да кюрешип турургъа сюеме. Республиканы, Россейни да биринчиликлеринде бир ненча

кере хорлагъан Къулийланы Исмайыл манга ахшы юлгюдо. Ол быйыл Москваны авиация университетинде окуйду. Мен да кесими фахмуму ачыкъларгъа кюреширикме, - дегенди Хутуйланы Алан. Анатолий ТАЛАЕВ.

ТУРНИР

Юзmezде ойнагъан волейболчуланы биринчи атламлары

Белгилисича, арт жыллада бизни республикада спортха аслам эс бурулады, жамауатда саулыкълары жашау марда болур ючюн кеп зат этиледиле. Терек шахарда да ол затлагъа эс буруп, юзmezде ойнаучу волейболдан республикалы эришуле къраргандыла. Алчы жер эм алтын майдал ючюн кюреште тишируладан - терт, эр кишиледен а алты къауум сынашхандыла. Эришуле Нальчикни, Прохладна, Бахсан, Чегем, Терк районлары эм Къабарты-Малкъар кърал университетни келечилери къатышхандыла. Алты сагъатдан артыкъ заманны ичинде баргъан сынаулада тишируланы ара-сында биринчилики КъМКУ-ну студент къаууму алганды. Эр кишиледе алчы жерге Бахсан шахарны волейболчулары чыкъгандыла. Эсигизге салайыкъ, Терек шахарда орналгъан келню жангыртхан кезиуде аны тийресинде уллу спорт майдан да ишлеген эдиле. Аны хайыры бла юзmezде ойналуучу волейболгъа да ахшы онгла къралгандыла. Бу турнир да анга толу шагъатлыкъ этеди. БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

<p>Баш редактор АТГАЛАНЫ Жамал</p> <p>РЕДКОЛЛЕГИЯ: ЖАНГОРАЗЛАНЫ Назбат (баш редактору оюнбасары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору оюнбасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь) МОКЪАЛАНЫ Зухура (культура бёлюму таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бёлюмю таматасы)</p>	<p>ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору оюнбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корректорла - 42-63-52.</p> <p>РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЕРИ: Жамауат-политика жашау - 42-24-02, 42-67-68. Культура - 42-75-82, 42-66-76. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыкъл эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окьюучула бла байламлыкъл жюрютоу эм реклама - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Тилманчла - 40-28-97, Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.</p>	<p>Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кыйтарылмайдыла.</p> <p>Газетде басмаланган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишимезге болуукълула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.</p> <p>Редакция авторладан 400 газет тизгинден (манника бла жазылгъан 5-6 бет) келню алмайды.</p> <p>Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къроруула жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.</p> <p>Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532</p>	<p>Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кърал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.</p> <p>Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33</p> <p>Газетлени нелерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10</p> <p>Газетлени розницагъа сатуу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34</p>	<p>Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды</p> <p>ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА: Мусукаланы Сакинат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары оюнбасары; Зезаланы Лида - (1,2-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (3-4-чю бетле) - корректорла.</p> <p>Тиражы 2100 экз. Заказ № 1507 Багъасы 10 сомду.</p>	<p>РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:</p> <p>360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5</p> <p>электрон почта: elbor_50@mail.ru</p>
---	---	--	---	--	---